

MATEMATIKANING HAYOTDAGI O'RNI VA MAKTABLARDA CHUQURLASHTIRIB O'QITILISHINING AHAMIYATI

Muallif: **Abdullajon Asqarov**

Annotatsiya: Ushbu maqolada matematikaning inson hayotidagi o'rni, jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati hamda umumta'lim maktablarida matematika fanini chuqurlashtirib o'qitish zarurati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish, muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish hamda matematik savodxonlikni oshirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ahamiyati yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: matematika, ta'lim, mantiqiy fikrlash, chuqurlashtirilgan ta'lim, matematik savodxonlik, innovatsion metodlar.

KIRISH

Matematika qadim zamonlardan buyon insoniyat taraqqiyotida muhim o'rin tutib kelayotgan fanlardan biridir. U nafaqat ilmiy sohalarning rivojlanishiga, balki kundalik hayot faoliyatining ko'plab jarayonlariga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Hozirgi globallashuv davrida texnologiyalar, sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi matematik bilimlarga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda.

Shu sababli umumta'lim maktablarida matematika fanini samarali o'qitish va uni chuqurlashtirib o'rganishga alohida e'tibor qaratish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Maktab davrida o'quvchilarda matematik tafakkurni shakllantirish kelajakda ularning ilmiy, texnologik va iqtisodiy sohalarda muvaffaqiyat qozonishiga zamin yaratadi.

Matematikaning hayotdagi o'rni

Matematika kundalik hayotimizning deyarli barcha sohasida uchraydi. Masalan, savdo-sotiq jarayonlarida narxlarni hisoblash, moliyaviy rejalashtirish, kredit va foizlarni aniqlash kabi jarayonlarda matematik bilimlar zarur hisoblanadi.

Bundan tashqari, matematika quyidagi sohalarda ham muhim rol o'ynaydi:

- iqtisodiyot va moliya tizimi
- qurilish va muhandislik
- axborot texnologiyalari
- tibbiyot va statistika
- transport va logistika

Masalan, zamonaviy kompyuter dasturlari va mobil ilovalar algoritmlar asosida ishlaydi. Ushbu algoritmlar esa matematik modellar yordamida yaratiladi.

Shuning uchun matematika texnologik taraqqiyotning asosiy poydevorlaridan biri hisoblanadi.

Maktablarda matematikani chuqurlashtirib o'qitishning ahamiyati

Bugungi kunda ko'plab rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida matematika faniga alohida e'tibor qaratmoqda. Chunki matematika o'quvchilarda mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Matematika fanini chuqurlashtirib o'qitish quyidagi ijobiy natijalarga olib keladi:

1. O'quvchilarning intellektual salohiyati rivojlanadi.
2. Mustaqil fikrlash qobiliyati shakllanadi.
3. Analitik tafakkur rivojlanadi.
4. Ilmiy tadqiqotlarga qiziqish ortadi.

Ayniqsa, iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda matematika fanini chuqurlashtirib o'qitish katta ahamiyatga ega. Bu esa kelajakda yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Matematik ta'limni rivojlantirish yo'llari

Matematika fanini samarali o'qitish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish muhim hisoblanadi.

Quyidagi usullar matematik ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi:

- interaktiv o'qitish metodlaridan foydalanish
- amaliy masalalar asosida dars o'tish
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash
- matematik to'garaklar va olimpiadalarni tashkil etish
- o'quvchilarning mustaqil izlanish faoliyatini rag'batlantirish

Bunday yondashuvlar o'quvchilarning matematika faniga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda bilimlarni mustahkam o'zlashtirishga yordam beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, matematika inson hayotida muhim o'rin tutadigan fanlardan biridir. U nafaqat ilmiy tadqiqotlar uchun, balki kundalik hayot faoliyatida ham muhim ahamiyatga ega. Jamiyatning ilmiy va texnologik rivojlanishi ko'p jihatdan matematik bilimlarga bog'liq.

Shu sababli umumta'lim maktablarida matematika fanini chuqurlashtirib o'qitish, o'quvchilarda mantiqiy fikrlash va analitik tafakkurni rivojlantirish bugungi kun ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Matematik savodxonligi yuqori bo'lgan yoshlar esa kelajakda mamlakat taraqqiyotiga katta hissa qo'shishi shubhasizdir.



FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonuni.
2. Polya G. How to Solve It. Princeton University Press.
3. Niss M. Mathematical competencies and the learning of mathematics.
4. National Council of Teachers of Mathematics. Principles and Standards for School Mathematics.